

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра приватного права
Кафедра права інтелектуальної власності та патентної юстиції**

ІТ-ПРАВО, КІБЕРБЕЗПЕКА ТА ШІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції**

28 березня 2026 р.

Одеса
Фенікс
2026

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора **Є. О. Харитонова**,
докторки юридичних наук, професорки **І. В. Давидової**

Упорядники-укладачі:

Давидова І. В. — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Калітенко О. М. — кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Бобейко Н. І. — лаборантка кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія».

ІТ-право, кібербезпека та ШІ в умовах гібридної війни :
I-92 матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 28 берез. 2026 р.) / за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. Є. О. Харитонова, д-ра юрид. наук, проф. І. В. Давидової. Одеса : Фенікс, 2026. 300 с. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.33701>

ISBN 978-617-8763-22-0

Збірник містить матеріали доповідей, присвячені актуальним проблемам ІТ-права, кібербезпеки, цифрової трансформації суспільних відносин, правового регулювання штучного інтелекту та захисту інформації в умовах гібридної війни, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 26 березня 2026 року в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення науковців, викладачів, здобувачів освіти, практикуючих юристів, фахівців у сфері інформаційних технологій і кібербезпеки з результатами сучасних досліджень щодо правових, організаційних і технологічних аспектів функціонування цифрового середовища в умовах сучасних викликів. Матеріали видання можуть бути використані в науковій, освітній і практичній діяльності, а також під час подальшого вдосконалення правового регулювання цифрових відносин і забезпечення кібербезпеки України.

342.95 : 343.32 (477) : 351.863

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти і структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Всеукраїнської наукової конференції

Харитонов Є. О. – завідувач кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія», д-р юрид. наук, проф. (голова);

Федотов О. П. – начальник науково- дослідної частини, професор кафедри морського, митного та інформаційного права, д-р юрид. наук, проф. (заступник голови);

Харитонova О. І. – завідувачка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, д-р юрид. наук, проф.;

Галупова Л. І. – доцентка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, канд. юрид. наук, доц.;

Зубар В. М. – професор кафедри приватного права, канд. юрид. наук, проф.;

Калітенко О. М. – професорка кафедри приватного права, канд. юрид. наук, доц.;

Кривенко Ю. В. – доцентка кафедри приватного права, канд. юрид. наук, доц.;

Токарева В. О. – доцентка кафедри приватного права, д-р юрид. наук, доц.;

Бобейко Н. І. – лаборантка кафедри приватного права.

cyberbullying-among-children-rises-in-all-european-countries-which-are-suffering-the-most

4. Children's Voices on Cyberbullying. URL: https://eu-for-children.europa.eu/cyberbullying_en

5. The Digital Services Act. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act>

Мусієнко Андрій Юрійович

аспірант кафедри приватного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЛЬ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В ПИТАННЯХ ЗАХИСТУ ПРАВ ВЛАСНИКІВ НЕЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ

У сучасних умовах розвитку цивільного обороту нерухомості в Україні особливого значення набуває проблема належного захисту прав власників нежитлових приміщень. Активне використання таких об'єктів у підприємницькій діяльності, зростання кількості комерційної нерухомості, реконструкцій, перепланувань та спорів щодо користування спільним майном багатоквартирних будинків зумовлюють збільшення кількості конфліктів у сфері реалізації та захисту права власності. Судова практика свідчить про наявність численних спорів щодо визначення правового режиму нежитлових приміщень, порядку їх використання, державної реєстрації речових прав, оскарження рішень органів місцевого самоврядування, витребування майна з чужого незаконного володіння, а також захисту прав добросовісного набувача.

Особливої актуальності ця проблематика набуває в контексті формування єдиної правозастосовної практики Верховного Суду щодо визначення належних способів захисту прав власників нежитлових приміщень, співвідношення приватних та публічних інтересів, а також розмежування допоміжних і нежитлових приміщень у багатоквартирних будинках. Водночас існуючі прогалини законодавчого регулювання та неоднозначність судових підходів ускладнюють ефективну реалізацію власниками своїх прав та потребують комплексного наукового осмислення.

Право власності є одним із фундаментальних приватних прав, гарантованих Конституцією України та цивільним законодавством. Особливе місце серед об'єктів цивільних прав займають нежитлові приміщення, які активно використовуються у сфері підприємницької, господарської, професійної та іншої діяльності. Розвиток ринку комерційної нерухомості, збільшення кількості об'єктів у багатоквартирних будинках, поширення практики реконструкції та перепланування приміщень обумовлюють зростання кількості судових спорів, пов'язаних із реалізацією та захистом прав власників нежитлових приміщень.

Відповідно до ст. 41 Конституції України кожен має право володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю, а ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Аналогічні положення закріплені у Цивільному кодексі України, який визначає право власності як право особи на річ, що здійснюється нею відповідно до закону за своєю волею та незалежно від волі інших осіб. При цьому власник має право вимагати усунення будь-яких порушень свого права, навіть якщо такі порушення не пов'язані з позбавленням володіння майном.

Особливістю правового режиму нежитлових приміщень є те, що вони можуть бути самостійними об'єктами нерухомості або складовими частинами багатоквартирного будинку. У зв'язку з цим у судовій практиці часто виникають спори щодо визначення правового статусу таких приміщень, розмежування нежитлових і допоміжних приміщень, а також обсягу прав власників щодо користування спільним майном будинку.

Однією з найбільш поширених категорій спорів є спори щодо визначення правового статусу приміщень у багатоквартирних будинках. Верховний Суд у своїй практиці неодноразово наголошував, що допоміжні приміщення призначені для забезпечення експлуатації будинку та побутового обслуговування мешканців, тоді як нежитлові приміщення є самостійними об'єктами цивільних прав і можуть використовуватися для здійснення підприємницької чи іншої діяльності. Неправильне визначення статусу

приміщення часто стає підставою для виникнення конфліктів між співвласниками будинку, органами місцевого самоврядування та власниками комерційних об'єктів.

Важливе значення у сфері захисту прав власників нежитлових приміщень мають спори, пов'язані з державною реєстрацією речових прав. На практиці нерідко виникають ситуації подвійної реєстрації прав на один і той самий об'єкт, незаконного внесення змін до реєстрів або реєстрації права власності на підставі документів, що не відповідають вимогам законодавства. У таких випадках власники змушені звертатися до суду з вимогами про скасування рішень державних реєстраторів, визнання недійсними правочинів або витребування майна з чужого незаконного володіння.

Судова практика свідчить про те, що ефективність захисту права власності значною мірою залежить від правильного вибору способу судового захисту. Зокрема, у випадках незаконного позбавлення володіння майном застосовується віндикаційний позов, а у разі створення перешкод у користуванні майном – негаторийний позов. Водночас власники нежитлових приміщень часто поєднують декілька способів захисту, наприклад вимоги про визнання права власності та скасування незаконної державної реєстрації.

Окрему категорію спорів становлять конфлікти, пов'язані з реконструкцією, переплануванням або самочинним будівництвом. На практиці власники нежитлових приміщень нерідко здійснюють переобладнання об'єктів без належних дозвільних документів або з порушенням будівельних норм. Це може призводити до порушення прав інших співвласників будинку, створення загроз безпечній експлуатації об'єкта чи обмеження доступу до спільного майна. У таких спорах суди, як правило, оцінюють не лише наявність правовстановлюючих документів, але й дотримання будівельного, містобудівного та житлового законодавства.

Не менш важливими є спори щодо користування спільним майном багатоквартирного будинку. Власники нежитлових приміщень мають право на користування спільним майном нарівні з

іншими співвласниками, однак на практиці виникають конфлікти щодо доступу до інженерних мереж, прибудинкової території, підвальних чи технічних приміщень. Судова практика свідчить про необхідність забезпечення балансу між інтересами власників житлових і нежитлових приміщень, а також недопущення дискримінаційних обмежень у реалізації права власності.

Аналіз судової практики дозволяє констатувати, що Верховний Суд поступово формує єдині підходи до вирішення спорів у сфері захисту прав власників нежитлових приміщень. Разом із тим залишається проблема неоднакового застосування норм права судами нижчих інстанцій, особливо у питаннях визначення правового статусу приміщень, співвідношення приватних та публічних інтересів, а також оцінки правомірності дій державних реєстраторів.

Суттєвим недоліком чинного законодавства є відсутність чіткого та системного визначення правового режиму нежитлових приміщень у багатоквартирних будинках. Нормативне регулювання міститься у різних актах цивільного, житлового, містобудівного та реєстраційного законодавства, що ускладнює їх практичне застосування. У зв'язку з цим доцільним є удосконалення законодавства шляхом конкретизації правового статусу нежитлових приміщень, порядку їх використання та меж здійснення прав власників.

Таким чином, захист прав власників нежитлових приміщень є складним комплексним інститутом, який поєднує норми цивільного, житлового, господарського та адміністративного права. Ефективність такого захисту залежить не лише від належного нормативного регулювання, але й від формування сталої та послідовної судової практики. Судова практика відіграє важливу роль у забезпеченні єдності правозастосування, конкретизації способів захисту порушених прав та забезпеченні балансу інтересів усіх учасників правовідносин у сфері використання нежитлових приміщень.